PRESUDA SUDA

7. ožujka 1990.(*)

„Slobodno kretanje robe – Nacionalna zabrana objavljivanja trajanja posebne ponude ili prijašnje cijene”

U predmetu C-362/88,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Cour de cassation Velikog Vojvodstva Luksemburga (Kasacijski sud), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

GB-INNO-BM (društvo osnovano u skladu s belgijskim pravom), Bruxelles,

i

Confédération du commerce luxembourgeois (neprofitna udruga), Luxembourg,

o tumačenju članaka 30. i 36. Ugovora o EEZ-u,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: C. N. Kakouris, predsjednik vijeća, T. Koopmans, G. F. Mancini, T. F. O’ Higgins i M. Díez de Velasco, suci,

nezavisni odvjetnik: C. O. Lenz

tajnik: D. Louterman, glavna administratorica

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za tužitelja GB-INNO-BM, društvo osnovano u skladu s belgijskim pravom, Nicolas Decker, iz odvjetničke komore u Luxembourgu, Antoine de Bruyn, *avocat* s pravom zastupanja pred belgijskim Cour de cassation (Kasacijski sud), te Louis van Bunnen i Michel Mahieu iz odvjetničke komore u Bruxellesu,

– za tuženika Confédération du commerce luxembourgeois ASBL (Trgovačka konfederacija Luksemburga, neprofitna udruga), Yvette Hamilius, iz odvjetničke komore u Luxembourgu,

– za vladu Velikog Vojvodstva Luksemburga, Alain Gross, iz odvjetničke komore u Luxembourgu,

– za vladu Savezne Republike Njemačke, Horst Teske, Martin Seidel i A. von Mühlendahl, u svojstvu agenata,

RADNI PRIJEVOD

– za vladu Francuske Republike, G. de Bergues, u svojstvu agenta,

– za Komisiju Europskih zajednica, Berardis-Kayser, u pisanom postupku, te E. White i H. Lehman, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu i nakon rasprave održane 23. studenoga 1989.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 10. siječnja 1990.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Presudom od 8. prosinca 1988., koju je Sud zaprimio 14. prosinca 1988., Cour de cassation (Kasacijski sud), Velikog Vojvodstvo Luksemburg, uputio je Sudu zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u o tumačenju članka 30., članka 31. prvog stavka i članka 36. Ugovora o EEZ-u, kako bi mogao ocijeniti usklađenost nacionalnog propisa o oglašavanju s tim odredbama.

2 Pitanje je postavljeno u postupku između Confédération du commerce luxembourgeois (dalje u tekstu: CCL), neprofitne udruge koja tvrdi da zastupa interese luksemburških poslovnih subjekata i GB-INNO-BM, koji vodi supermarkete na belgijskom državnom području, *inter alia*, u Arlonu, u blizini belgijsko-luksemburške granice. Belgijsko trgovačko društvo dijelilo je promidžbene letke na državnom području Luksemburga kao i na državnom području Belgije pa je CCL uputio zahtjev belgijskim sudovima za izdavanje sudskog naloga tom trgovačkom društvu da prestane dijeliti te promidžbene letke. CCL je tvrdio da je oglas sadržan u tim lecima u suprotnosti s Uredbom Velikog Vojvodstva od 23. prosinca 1974. o nepoštenom tržišnom natjecanju (Mémorial A 1974., str. 2392.), prema kojoj se u ponudama za prodaju koje uključuju privremeno snižene cijene ne smije navoditi ni trajanje ponude, ni prijašnje cijene.

3 Predsjedavajući sudac pri Tribunal d'arrondissement (Okružni sud), Luxembourg, nadležan za gospodarska pitanja, izdao je sudski nalog smatrajući da dijeljenje predmetnih letaka predstavlja ponudu za prodaju koja je zabranjena Uredbom Velikog Vojvodstva iz 1974. i nepoštenu praksu koja je zabranjena istom uredbom. Nakon što je Cour d'appel (Žalbeni sud) potvrdio taj nalog, GB-INNO-BM je na njega uložio žalbu pri Cour de cassation (Kasacijski sud). Tvrdio je da je oglas sadržan u tim letcima u skladu s odredbama belgijskog prava o nepoštenom tržišnom natjecanju te da se primjena zabrane utvrđena u luksemburškom propisu protivi članku 30. Ugovora o EEZ-u.

4 Cour de cassation (Kasacijski sud) prekinuo je postupak i postavio Sudu sljedeće prethodno pitanje:

RADNI PRIJEVOD

„Treba li članak 30., članak 31. prvi stavak i članak 36. Ugovora o EEZ-u tumačiti na način da im se protivi zakonodavna odredba države članice kojom se nuđenje robe za prodaju ili u maloprodaji, po privremeno sniženim cijenama, osim u okviru posebnih ili sezonskih rasprodaja, dopušta samo pod uvjetom da se u ponudama ne navodi ni njihovo trajanje ni prijašnje cijene?"

5 Za potpuniji prikaz činjenica u glavnom postupku, tijeka postupka i pisanih očitovanja podnesenih Sudu upućuje se na izvještaj za raspravu. Ti dijelovi spisa u nastavku se spominju ili razmatraju samo u mjeri u kojoj je to potrebno za obrazloženje odluke Suda.

6 Na početku valja ispitati argument koji su iznijeli CCL, te njemačka i luksemburška vlada. Taj se argument temelji na tome da odredbe članaka 30., 31. i 36. Ugovora nisu relevantne za predmet glavnog postupka, koji se odnosi isključivo na oglašavanje, a ne na kretanje robe između država članica. Rečeno je da GB-INNO-BM ionako prodaje svoju robu samo na belgijskom državnom području.

7 Ovaj se argument ne može prihvatiti. Sud je već presudio u svojoj presudi od 15. prosinca 1982., Oosthoek' s Uitgeversmaatschappij, C-286/81, Zb., str. 4575., da zakonodavstvo kojim se ograničavaju ili zabranjuju određeni oblici oglašavanja i određeni načini unapređenja prodaje može biti takvo da, iako ne utječe izravno na trgovinu, ograničava opseg trgovine zbog toga što utječe na mogućnosti stavljanja na tržište.

8 Slobodno kretanje robe ne odnosi se samo na poslovne subjekte nego i na pojedince. Njime se zahtijeva, posebno u pograničnim područjima, da potrošači koji žive u jednoj državi članici mogu slobodno putovati na državno područje druge države članice kako bi kupovali pod istim uvjetima kao i lokalno stanovništvo. Ta se sloboda za potrošače narušava ako im se uskrati pristup oglašavanju koje je na raspolaganju u državi u kojoj se obavlja kupnja. Stoga se zabrana dijeljenja takvog promidžbenog materijala mora ispitati u kontekstu članaka 30., 31. i 36. Ugovora.

9 U tim je okolnostima jasno da se prethodno pitanje upućeno Sudu odnosi na spojivost, s člankom 30. Ugovora, prepreke slobodnom kretanju robe, do koje dolazi zbog razlika između primjenjivih nacionalnih propisa. Iz dokumenata u spisu proizlazi da je oglašavanje ponuda za prodaju koje uključuju sniženje cijena i u kojima su navedeni trajanje ponude i prijašnje cijene, zabranjeno luksemburškim propisom, ali dopušteno odredbama koje su na snazi u Belgiji.

10 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, u nedostatku zajedničkih pravila o stavljanju na tržište, prepreke slobodnom kretanju robe unutar Zajednice do kojih je došlo zbog razlika između nacionalnih propisa, moraju se prihvatiti u mjeri u kojoj se takvi propisi, koji se primjenjuju bez razlike na domaće i na uvezene proizvode, mogu opravdati kao nužni za ispunjavanje važnih zahtjeva u odnosu na, *inter alia*, zaštitu potrošača ili pošteno poslovanje (vidjeti osobito presude od 20. veljače 1979., Rewe, C-120/78, Zb., str. 649., i od 26. lipnja 1980., Gilli i Andres, C-788/79, Zb., str. 2071.).

11 Prema mišljenju CCL-a i luksemburške vlade, dvije predmetne zabrane – zabrana navođenja trajanja posebne ponude i zabrana navođenja prijašnje cijene – opravdane

RADNI PRIJEVOD

su na temelju zaštite potrošača. Svrha zabrane koja se odnosi na trajanje posebne ponude jest izbjegavanje rizika od dovođenja u zabunu između, s jedne strane, posebnih rasprodaja i, s druge strane, polugodišnjih sezonskih rasprodaja čije je vrijeme i trajanje ograničeno luksemburškim propisom. Zabrana navođenja prijašnje cijene u ponudi opravdana je, prema njihovom mišljenju, činjenicom da potrošač u uobičajenim okolnostima nema mogućnost provjeriti istinitost navedene prijašnje cijene. Osim toga, navođenje prijašnje cijene može izazvati prekomjeran psihološki pritisak na potrošača. Njemačka vlada u biti dijeli to stajalište.

12 GB-INNO-BM i Komisija osporavaju ovo stajalište i ističu da svaki potrošač koji ima uobičajene spoznaje, zna da se sezonske rasprodaje održavaju samo dva puta godišnje. Što se tiče usporedbe cijena, Komisija je dala pregled relevantnog zakonodavstva u različitim državama članicama i zaključila da sva ta zakonodavstva, osim luksemburškog i njemačkog, dopuštaju navođenje obiju cijena ukoliko referentna cijena uistinu jest cijena koja se primjenjuje u praksi.

13 Dakle, postavlja se pitanje može li se nacionalno zakonodavstvo kojim se potrošaču onemogućava pristup određenim informacijama opravdati zaštitom potrošača.

14 Ponajprije valja napomenuti da politika Zajednice u ovom području uspostavlja usku povezanost između zaštite potrošača i informiranja potrošača. Tako se „preliminarnim programom" koji je Vijeće donijelo 1975. (SL C 92, str. 1.) predviđa provedba „politike zaštite i informiranja potrošača". Rezolucijom od 19. svibnja 1981. (SL C 133, str. 1.), Vijeće je odobrilo „drugi program Europske ekonomske zajednice za politiku zaštite i informiranja potrošača", čiji su ciljevi potvrđeni Rezolucijom Vijeća od 23. lipnja 1986. o budućim smjernicama politike Zajednice za zaštitu i promicanje interesa potrošača (SL C 167, str. 1.).

15 Postojanje povezanosti između zaštite i informiranja potrošača objašnjeno je u uvodu drugog programa. Tamo je naglašeno da mjere koje se poduzimaju ili planiraju u skladu s preliminarnim programom doprinose poboljšanju položaja potrošača zaštitom njegovog zdravlja, sigurnosti i ekonomskih interesa, pružajući mu odgovarajuće informacije i obrazovanje i omogućujući mu sudjelovanje u donošenju odluka koje ga se tiču. Navedeno je da su te iste mjere često također rezultirale usklađivanjem pravila o tržišnom natjecanju kojih se proizvođači i trgovci na malo moraju pridržavati.

16 U uvodu se također navodi da je svrha drugog programa nastavak i ojačavanje mjera u ovom području i pomoć pri ostvarivanju uvjeta za bolji dijalog između potrošača, s jedne strane, i proizvođača i trgovaca na malo, s druge strane. S tim se ciljem u programu navodi pet osnovnih prava potrošača, među kojima je i pravo na informiranje i obrazovanje. Jedna od mjera predloženih u programu je poboljšanje obrazovanja i informiranja potrošača (stavak 9.D). Dio programa u kojem se utvrđuju načela kojima se uređuje zaštita ekonomskih interesa potrošačâ uključuje odlomke čiji je cilj osiguravanje točnosti informacija koje se daju potrošaču, ali bez odbijanja da mu se omogući pristup određenim informacijama. Tako u skladu s jednim od načela (stavak 28 točka 4.), ni jedan oblik oglašavanja ne smije kupca dovesti u zabunu; oglašivač mora imati mogućnost „opravdati na odgovarajući način valjanost bilo kojeg svojeg zahtjeva" [neslužbeni prijevod].

RADNI PRIJEVOD

17 Kako je Sud utvrdio, zabrana uvoza određenih proizvoda u državu članicu protivi se članku 30. ako se cilj takve zabrane može postići odgovarajućim označivanjem predmetnih proizvoda, kojim bi se potrošaču dale informacije koje su mu potrebne te bi mu se omogućio izbor uz potpuno poznavanje činjenica (presude od 9. prosinca 1981., Komisija/Italija, C-193/80, Zb., str. 3019., i od 12. ožujka 1987., Komisija/Njemačka, C-178/84, Zb., str. 1227.).

18 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da se na temelju prava Zajednice o zaštiti potrošača pružanje informacija potrošaču smatra jednim od osnovnih zahtjeva. Dakle, članak 30. ne može se tumačiti na način da se podrazumijeva da se nacionalno zakonodavstvo kojim se potrošačima uskraćuje pristup određenim vrstama informacija može opravdati važnim zahtjevima za zaštitu potrošača.

19 Stoga se prepreke trgovini unutar Zajednice koje proizlaze iz nacionalnog propisa poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku ne mogu opravdati razlozima koji se odnose na zaštitu potrošača. Dakle, na te se prepreke primjenjuje zabrana iz članka 30. Ugovora. Izuzeća od primjene te odredbe sadržana u članku 36. nisu primjenjiva; uostalom, izuzeća se nisu ni isticala tijekom postupka pred Sudom.

20 S obzirom na to da se primjenjuje članak 30., nema potrebe za tumačenjem članka 31. Ugovora, koji je također istaknut u zahtjevu za prethodnu odluku.

21 Stoga na postavljeno pitanje treba odgovoriti da članke 30. i 36. Ugovora o EEZ-u treba tumačiti na način da im se protivi da se na oglašavanje koje se zakonito provodi u drugoj državi članici primjenjuje nacionalni propis kojim se zabranjuje da se u trgovačke oglase koji se odnose na posebne ponude za prodaju uključe navodi koji pokazuju trajanje ponude i prijašnju cijenu.

Troškovi

22 Troškovi vlade Velikog Vojvodstva Luksemburga, vlade Savezne Republike Njemačke, vlade Francuske Republike, te Komisije Europskih zajednica, koje su Sudu podnijele svoja očitovanja, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD (šesto vijeće),

kao odgovor na pitanje koje je Cour de Cassation (Kasacijski sud) Velikog Vojvodstva Luksemburga uputio rješenjem od 8. prosinca 1988., odlučuje:

Članke 30. i 36. Ugovora o EEZ-u treba tumačiti na način da im se protivi da se na oglašavanje koje se zakonito provodi u drugoj državi članici primjenjuje nacionalni propis kojim se zabranjuje da se u trgovačke oglase koji se odnose na posebne ponude za prodaju uključe navodi koji pokazuju trajanje ponude i prijašnju cijenu.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 7. ožujka 1990.

RADNI PRIJEVOD

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: francuski

RADNI PRIJEVOD